

REGISTERBLAD

Namn: Lars Hjelm

Datum: 2005-12-21

Område av riksintresse för naturvård i Uppsala län

Områdesnummer: NRO 03 016

Områdesnamn: VIKSTAÅSEN

Kommun: Tierp och Uppsala

Kartblad: 12H SO Mittpunkt: 12H 3j 30

Area: ca 340 ha

Naturgeografisk region: 26 Skogslandskapet söder om norrlandsgränsen

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Slätt med relativ höjd lägre än 20 m

Riksvärde

Geovetenskap	Ås, klapperfält, strandvallar	
--------------	-------------------------------	--

Värdeomdöme: Området utgör Uppsalaåsens högsta partier och är med sina källor hydrologiskt intressant. Stentorgsbildningen är länets största och utgör tillsammans med strandvallar och terrasser ett mycket bra objekt för studium av kvartärgeologiska processer.

Strandängar 200 m N Nyhem OSO Forsmark är ett strandkomplex med grund lerbotten samt marin strandsumpskog med ornitologiska värden.

Våtmarker i anslutning till Fiskarfjärden är ett strandkomplex med värdefull strandskog som har ornitologiska värden.

Huvudkriterier:

- A Område med framstående exempel på landskapets utveckling och processer
- B Väsentligen opåverkat naturområde
- E Område med säregen och märklig beskaffenhet

Stödskriterier: Nyckelområde, raritet, naturlighet, kontinuitet

Förutsättningar för bevarande: Förutsättningarna är goda och området torde inte skadas under nuvarande verksamhetsbelastning. Dock bör hänsynstagande och största försiktighet vidtas när ingrepp, t ex avverkning planeras. Områdets värden kan skadas av terrängtrafik, täktverksamhet, bebyggelse, vägdragning, markberedning.

Säkerställande: Naturreservat, Natura 2000, klass I i Länsstyrelsens naturvårdsprogram.

Områdets huvuddrag: Området Vikstaåsen utgörs av ett mäktigt parti av Uppsalaåsen, inom vilket åsens högsta punkt, ca 75 möh är belägen. Vikstaåsen är belägen ca 10 km norr om Björklinge utmed E4:an. Området har i hög grad omformats av vågorna i samband med landhöjningen. Överytan utgör till största delen ett avsvallat plan. Längs dettas västra kant har av svallat material byggts upp en krönrygg, som i sitt bredaste och högsta avsnitt delvis utformats som ett klapperstensfält, Viksta stentorg. På åsens sluttningar finns åtskilliga fornstrandlinjer, bäst utbildade på sluttningskröken sydväst om stentorget. Strandlinjesystemet på detta avsnitt är ett av de bäst utbildade i Uppland och är särskilt värdefullt på grund av sitt höga läge, som gör att det motsvarar ett tidigare landhöjningsskede än strandlinjesystemen på flertalet andra uppländska åsar. Nedanför denna sluttning löper en mindre men ändå ganska kraftig rygg ut från huvudåsen. Den är sannolikt en s k strandporre, uppbyggd av material som havet svallat från åsen. Denna rygg utgör den utan konkurrens kraftigaste bildningen av detta slag i Uppland.

I anslutning till åsen finns flera källor. Vegetationen i området utgörs till största delen av äldre skogspartier bestående främst av lavrik tallhedskog och barrblandskog, i fuktigare partier, bl a vid källorna, örtrik. Klapperstensfältets enda vegetation består av skorplavar. Vikstaåsens södra och sydöstra delar är hyggespartier av olika ålder.

Referenser:

- Länsstyrelsen, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. Medd. 2/1987.
- Länsstyrelsen i Uppsala län och Uppsala läns landsting, 1982. Vägvisare till naturen i Uppsala län.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1979: Naturvårdsinventering, 9, Tierps kommun, Södra delen. Medd. 1979:3.
- Björklund, G. 1977: Vikstaåsen - en geomorfologisk undersökning. Länsstyrelsen naturvårdsenhet i Uppsala län, Medd. 1977:6.
- Hjulström, F. 1944: Uppsalaåsen karta med beskrivning Geographica, nr 15, Uppsala.
- Ingmar, T., Bergmark, U., Sandberg, G. 1968: Naturvårdsinventering av Uppsala trakten.
- Sernander, R. 1921: Stentorget på Viksta hed. Sveriges Natur årsb., årg. 12.
- Grånäs, K., 1990: Beskrivning till jordartskartan Söderfors SO. Sveriges geologiska undersökning, ser. A nr 104.